

CESTA DO PODSVĚTÍ

Románová trilogie Kapitán Nemo volně navazuje na romány Julese Verna (Dvacet tisíc mil pod mořem, Tajuplný ostrov). Příběhy spojuje postava kapitána Nema. Oba autoři jsou okouzleni technickými vynálezy.

První díl Nemova říše nás přivádí na sopečný ostrůvek na pobřeží Antarktidy, kde dva čeští vynálezci chtějí sestavit výzkumnou ponorku. Při jedné vycházce do okolí objevují jeskyni, kde nacházejí tajuplné zápisky Roalda Amundsena: „Už několik dnů slyším podivné zvuky, vycházející z propasti. Myslil jsem, že je to chorobná halucinace, přelud, způsobený mým horečným stavem.“

Naši hrdinové stojí na prahu fantastického podzemního světa.

Po bříše se připlazili k okraji propasti, která se zdála být bez dna. Světlo jejich elektrických luceren nemohlo dosáhnout předmět odrazu.

Farin zvedl těžký kámen a hodil jej dolů. Teprve po dlouhé chvíli dozněl k nim ohlas dopadu, který třeskl jako výstřel z děla. V nejbližší vteřině byli oslněni paprsky světla, jež vytrysklo odkudsi z protější strany propasti a hned zase zhaslo.

„Viděl jste?“ zašeptal Farin.

Hned poté se ozval z hlubiny svist, který se rychle blížil.

Zkrátka odrazilo se světlo jejich luceren od kruhovitého tělesa, které kvapem letělo vzhůru.

Co se událo pak, bylo tak úžasné a rychlé, že ani nestačili chápat:

Z podivného tělesa, které se tvarem podobalo ohromnému dělovému náboji, vynořivšímu se z hloubi a stanuvšímu v rovině chodby, vyřítilo se několik obrovských postav. Nežli se vzpamatovali, octli se oba v objetí těchto obrů, kteří je jako loutky vnesli dovnitř náboje. A už cítili, že se řítí s celou touto společností, uzavřenou v homolovitém tělese, do bezedna.

(...)

Byli to lidé?

Jen podle základních pravidel, která vyznačují pojem slova „člověk“, lze to připustit. Ani jejich obrovský vzrůst by nemusel vést k pochybám a jejich

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

člověčenství. Také jinak byly jejich tělesné údy a části přiměřené a shodné s lidskými bytostmi.

Ale bylo tu také několik úkazů, které mluvily o něčem jiném. Počněme od temene hlavy:

Všichni měli stejný tvar lebky: šiřatý, ba víc: temeno tvořilo kužel s ostrou špicí. Přílba? Nikoliv. Bylo to holá lebka, bez nejmenší stopy vlasů.

Uši, totiž ušní boltce, chyběly. Zato oči! Veliké, vypouklé bulvy jako skleněné čočky s kolmo postavenými zornicemi, které se zužovaly a rozšiřovaly podle dopadu světla a stínu jako oči kočky. Nos tvořila jakási kulička, která sváděla, abychom ji tlačili dovnitř, pod povrch tohoto podivného kulatého obličeje. A místo úst byla řada jakýchsi knoflíků.

Lebka a obličej, celá hlava, měla stejné zbarvení s podivným oděvem: modravě šedé. Avšak je to oděv? Così jako krunýř, těsně přilehlý k mohutnému tělu.

Tito tajemní lidé mlčeli. Do hermeticky uzavřené zdviže nepronikal zvenčí nejmenší zvuk.

V mrtvém tichu, stoje těsně vedle jednoho obra, zaslechl Farin pojednou pravidelný tikot. Nemýlí se! – Tikot vyhází – z obrova nitra! Ach! Farin vyňal pistoli a nepozorovaně přiložil hlaveň na obrovu paži, stiskl červený knoflík. Tvor se ani nepohnul.

Zde byl důkaz pro Farinovu domněnku.

Tito „lidé“ byli němí, hluchí i slepí. Jejich oči byly vlastně jakýmsi tykadly, kontakty, které řídí celý jejich mechanismus.

„Víte, milý profesore,“ obrátil se Farin na užaslého Rogera, „v jaké jsme vlastně společnosti?“

„Příteli,“ hučel Farin, „ačkoliv antropologie je součástí mého oboru, marně si lámu hlavu, kam tyto pozoruhodné lidi zařadit.“

„Nedívím se vám, neboť tyto objekty nemají s antropologií nic společného: patří do techniky.“

„Do techniky?“

„To nejsou lidé, milý profesore. Jsou to – stroje! Umělí lidé z kovu či jaké hmoty. Roboti! A podle všeho je to policie nebo vojáci.“

Zdviž zmírnila rychlost a pak s mírným otřesem stanula.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Dveře se otevřely a Farin s Rogerem byli vyneseni ven.

---

hermeticky – neprodyšně oddělené

antropologie – věda o člověku, mj. zkoumá i vývoj člověka

trilogie – umělecké dílo, které má tři části

Roald Amundsen – norský polární badatel, jako první dosáhl jižního pólu

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Zopakujme si, co jsme přečetli

1. Řekněte svými slovy, co se Farinovi a Rogerovi přihodilo.
2. A) Co udělal Farin, když si uvědomil hloubku propasti? – B) Čemu se podobala zdviž, která se vyřítla z podzemí? – C) Čím připomínaly oči robotů oči koček? – D) Jaký tvar měla lebka robotů?
3. Vyhledejte v textu místo, kde se Farin přesvědčil o tom, že nejde o lidi, ale o roboty. Jakou zkoušku byste navrhli vy, kdybyste byli na Farinově místě?
4. Utvořte časovou přímku a zanešte na ni smyslové vjemy, které Farin s Rogerem postupně vnímali. Doplňte i další vjemy, o kterých se autor nezmiňuje, ale které vyplývají ze situace.

Hra na spisovatele

Určitě jste si všimli, že stáří knihy prozrazují zastaralá slova i slovní spojení. Rozdělte si mezi sebou text ukázky a připravte „překlad“ pro současného čtenáře. Pracujte také se slovníky.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

J. M. Troska (1881–1961), vlastním jménem Jan Matzal, český spisovatel a průkopník vědecko-fantastického žánru v české literatuře. Na trilogii *Kapitán Nemo* navazuje trilogie *Zápas s nebem*, ve které se potomci našich hrdinů vydávají ze Země do vesmíru.

Kapitán Nemo:

1. *Nemova říše*
2. *Rozkazy z éteru*
3. *Neviditelná armáda*

Zápas s nebem:

1. *Smrtonoš*
2. *Podobni bohům*
3. *Metla nebes*

Zdroje

Text

TROSKA, J. M. *Kapitán Nemo*. 4. vyd., 1. vyd. ve Sfinze. Ostrava: Sfinza, 1992. ISBN 80-85491-01-x. S. 57–58.

Obrázky

SZACIŃSKI, Ludwik. Roald Amundsen. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nlc_amundsen.jpg

BJAALAND, Olav. Aan de Zuidpool. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Aan_de_Zuidpool_-_p1913-160.jpg

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Poznámka pro učitele

Cílem tohoto pracovního listu je nabídnout doplňkový text přiměřeně dlouhý i pro slabší čtenáře, včetně žáků s mírnými poruchami učení.

Zadání úkolů se zaměřuje na rozvoj čtenářství a čtenářských dovedností, záměrně se vyhýbáme literárněvědným pojmům, proto je možné s ukázkou pracovat v různých ročnících.

Text je uspořádán tak, aby bylo možné jej vytisknout jak s otázkami a úkoly, tak i bez nich. V příloze je také varianta textu s číslováním řádků.

První úkol dává příležitost k rozpovídání, druhý nabízí jednoduché otázky. Zatímco třetí úkol vede k hledání přímo v textu, čtvrtý ověřuje, zda čtenář vnímá a pamatuje si i detaily, i zde je však možnost odpovědi doložit citacemi textu.

Na práci s textem navazuje Hra na spisovatele, kterou můžeme zařadit v souvislosti s mluvnicí.

Jak je to jinde? Na dílo Julese Verna **Cesta do středu Země** podobným způsobem „navazuje“ Ludvík Souček v trilogii **Cesta slepých ptáků**. Svébytnou podzemní říši líčí šestidílná fantasy **Podzemí** Rodericka Gordona a Briana Williamse.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Zdeněk Sotolář.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785.

Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.